

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

หลักคำสอนเรื่องกรรมเป็นคำสอนที่สำคัญเรื่องหนึ่งของปรัชญาอินเดีย ทั้งสายอัสติกะที่ยอมรับในความถูกต้องและความศักดิ์สิทธิ์ของคัมภีร์พระเวท และสายนาสติกะที่ไม่ยอมรับความถูกต้องและความศักดิ์สิทธิ์ของคัมภีร์พระเวท ต่างก็ถือว่าหลักคำสอนเรื่องกรรมเป็นคำสอนที่สำคัญของตน จะมีที่แตกพวกร่าง แตกต่างออกไปก็เฉพาะปรัชญาวัตนุนิยม จารวากเท่านั้นที่ปฏิเสธกฎแห่งกรรมทั้งในฐานะเป็นกฎแห่งเหตุและผลและกฎทางศีลธรรม เมื่อปฏิเสธกฎแห่งกรรมจารวากก็ปฏิเสธการเกิดใหม่หรือการเวียนว่ายตายเกิดที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องมาจากกฎแห่งกรรมด้วย

ปรัชญาอินเดียฝ่ายอัสติกะทุกรูปแบบเป็นปรัชญาฝ่ายเทวนิยม ฝ่ายนี้แม้จะยอมรับกฎแห่งกรรมแต่กฎนี้ก็ขึ้นอยู่กับพระผู้เป็นเจ้า ซึ่งเป็นเจ้าแห่งกฎแห่งกรรม เป็นผู้ควบคุมการทำงานของกฎนี้อีกทีหนึ่ง ปรัชญาสายนาสติกะมี 3 ระบบ คือปรัชญาเซน พุทธปรัชญา และปรัชญาจารวาก ใน 3 ระบบนี้เมื่อตัดปรัชญาจารวากที่ปฏิเสธกฎแห่งกรรมออกไปแล้วก็เหลือปรัชญาเซนกับพุทธปรัชญา ทั้ง 2 ระบบนี้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวดแก่หลักคำสอนเรื่องกรรมจนอาจกล่าวได้ว่า หากถึงเอาหลักคำสอนเรื่องกรรมออกไปเสียจากปรัชญาทั้ง 2 ระบบนี้แล้ว ทั้งปรัชญาเซนและพุทธปรัชญาจะไม่อาจดำรงความเป็นศาสนาหรือปรัชญาที่สมบูรณ์อยู่ได้อีกต่อไป

ปรัชญาเซนกับพุทธปรัชญาแม้จะจัดอยู่ในประเภทเทวนิยมและเป็นปรัชญาฝ่ายกรรมวาที กิริยวาที คือเชื่อเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรมด้วยกัน แต่ต่างก็มีหลักคำสอนเรื่องกรรมอันวิจิตรพิสดารเป็นของตนเองโดยเฉพาะ พวกเราในเบื้องต้นไทยส่วนมาก

คุณกับพุทธศาสนาจึงคุณกับคำสอนเรื่องกรรมและการเกิดใหม่ตามแนวคำสอนของพุทธศาสนา ส่วนศาสนาเซานั้นเกือบจะกล่าวได้ว่าคนไทยส่วนใหญ่ไม่รู้จัก ความคุ้นเคยกับคำสอนของ ศาสนานี้จึงแทบไม่ต้องพูดถึง อย่างไรก็ตามทั้งศาสนาเซาและพุทธศาสนาต่างก็เป็นกรรม วาที่ กิริยาที่คล้ายกัน จึงมีคำสอนต่าง ๆ คล้ายคลึงกันมาก ผู้วิจัยจึงเห็นว่าถ้าได้มีการ ศึกษาเปรียบเทียบกันในทุก ๆ ด้านระหว่างพุทธศาสนากับศาสนาเซา ก็จะทำให้เกิด ความ รู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาอันเคยในมิติที่ลึกมากยิ่งขึ้น แต่การศึกษาเปรียบเทียบในทุก ๆ ด้านดังกล่าวนี้เป็นเรื่องใหญ่มาก ยากที่จะทำการศึกษาได้ในระยะเวลาอันสั้น ผู้วิจัยจึงได้ หยิบยกเอาเฉพาะเรื่องกรรมของทั้งสองระบบมาเป็นหลักในการวิจัยเปรียบเทียบ ทั้งนี้ ก็ด้วยพิจารณาจากเหตุผลว่าหลักเรื่องกรรมเป็นหลักคำสอนสำคัญของศาสนาเซาและ พุทธศาสนา ถ้าเข้าใจหลักคำสอนเรื่องนี้ได้ถูกต้องก็จะทำให้เข้าใจหลักคำสอนเรื่องอื่น ๆ ของสองศาสนานี้เป็นผลพลอยได้ไปด้วย อีกประการหนึ่งหลักคำสอนเรื่องกรรมนี้มีขอบข่าย ไม่กว้างจนเกินไป พอที่จะศึกษาให้ละเอียดในแนวลึกได้ภายในเวลาไม่นานจนเกินไป ผู้ วิจัยจึงได้ตกลงใจนำเอาหลักคำสอนเรื่องกรรมของปรัชญาเซากับพุทธปรัชญามาวิจัยในแง่ เปรียบเทียบในวิทยานิพนธ์นี้

อนึ่ง ในการวิจัยนี้ เพื่อให้การวิเคราะห์ปัญหาได้ดำเนินไปตามลำดับ ผู้วิจัยจึง ได้เสนอหลักคำสอนเรื่องกรรมของแต่ละปรัชญาไปแล้วจึงวิเคราะห์เปรียบเทียบในตอนหลัง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักคำสอนเรื่องกรรมของ ปรัชญาเซาและพุทธปรัชญารวมทั้งเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้อง
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบให้เห็นว่าหลักคำสอนเรื่องกรรมของพุทธปรัชญาและ ปรัชญาเซามีความหมายขอบข่ายและรายละเอียดอย่างไรมีความเกี่ยวข้องกับหลักคำสอน เรื่องการเวียนว่ายตายเกิดและความหลุดพ้นตามทรรศนะของปรัชญาทั้ง 2 ระบบนี้ได้อย่างไรบ้าง
3. เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจศึกษาค้นคว้าหลักคำสอนเรื่อง กรรม และเรื่องอื่น ๆ ของปรัชญาเซาและพุทธปรัชญาทั้ง 2 ระบบ นี้ในอนาคตต่อไป

สมมุติฐานและแนวเหตุผลหรือทฤษฎีที่สำคัญ

เนื่องจากทั้งพุทธปรัชญาและปรัชญาเซนต่างก็เป็นปรัชญาอเทวนิยมของอินเดีย และยังมีทรรศนะที่สอดคล้องกันบางเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องกรรม ดังนั้นจึงเป็นปัญหาที่น่าสนใจจะนำมาศึกษาวิเคราะห์ว่า ทรรศนะเรื่องกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาทางด้านจริยศาสตร์ของระบบปรัชญาทั้งสองนี้ น่าจะมีที่มาหรือได้รับอิทธิพลจากแหล่งเดียวกัน และเนื่องจากปรัชญาทั้งสองระบบนี้ เป็นปรัชญาประเภทกรรมวาทีกิริยาที่คล้ายกัน จึงน่าจะมีหลักคำสอนเรื่องกรรมคล้ายคลึงกันทั้งในหลักใหญ่ ๆ และรายละเอียดปลีกย่อย

ปัญหาเรื่องกรรมนี้จะต้องศึกษาควบคู่กันไปกับเรื่องการสืบชาติภพ หรือการเกิดใหม่ เพราะเป็นความเชื่อที่เกี่ยวข้องกัน เป็นไปไม่ได้ถ้าจะบอกว่าเชื่อเพียงเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะเท่านั้น เพราะจะเกิดความขัดแย้งขึ้นในตัวเอง ทั้งนี้เนื่องจากทรรศนะหรือความเชื่อเรื่องกรรมจะขาดความหนักแน่น หากไม่มีความเชื่อเรื่องการเกิดใหม่มาสนับสนุน และความเชื่อเรื่องการเกิดใหม่ก็จะเป็นความเชื่อที่เลื่อนลอย หากไม่มีความเชื่อเรื่องกรรมเป็นหลัก ความสัมพันธ์ของหลักกรรมและการเกิดใหม่เป็นความสัมพันธ์แบบปฏิภาคที่จะเป็นอยู่เช่นนี้ตลอดไปชั่วนิรันดร์

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิ เช่น พระไตรปิฎก ภาควทีสูตร เป็นต้น รวมทั้งจากหนังสือและบทความต่าง ๆ ที่มีผู้เขียนวิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาเซนและพุทธศาสนา โดยการนำเอาข้อมูลเหล่านั้น มาเรียบเรียง สรุป วิจัยตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ความสำคัญหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้

1. เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรรศนะเรื่องกรรม และการเกิดใหม่ อันเป็นปัญหาสำคัญในทางจริยศาสตร์ (Ethics) ระหว่างศาสนาเซน และพุทธศาสนา

ซึ่งจะเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ในการศึกษาวิจัย กับปัญหาอื่น ๆ ที่มีส่วนสัมพันธ์
เกี่ยวข้องกับปัญหานี้ต่อไป

2. การวิจัยในเชิงศึกษาเปรียบเทียบนี้ มิได้มีจุดประสงค์ที่จะทำการเปรียบเทียบเพื่อหาข้อยุติแต่ประการใดเลยและมิได้ทำการวิจัยเพื่อหาข้อสรุปว่า ความคิดของฝ่ายใดดีและถูกต้องกว่ากัน แต่ประโยชน์ที่นอกเหนือไปจากการได้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของปรัชญาทั้ง 2 ระบบ ได้แก่การนำผลของการวิจัยไปเป็นข้อมูลในการศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องกันนี้ในทรรศนะที่กว้าง และลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นต่อไป

3. ทรรศนะทางด้านจริยศาสตร์ของปรัชญาเซนกับพุทธปรัชญา เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความไพบูลย์ทางด้านความคิดของผู้ที่เป็นศาสดาที่สามารถสร้างระบบปรัชญาอันบริสุทธิ์ของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นการเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาประจำชาติของประเทศไทย ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับผู้ประกาศตัวเป็นพุทธศาสนิกชนที่ควรจะมีความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้องเหมาะสม โดยการศึกษาปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้โดยละเอียด

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย